Sygn. akt II Ca 234/19

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 25 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu II Wydział Cywilny Odwoławczy

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR del. Katarzyna Sokólska

Protokolant: p.o. stażysty Lidia Grabowska

po rozpoznaniu w dniu 25 kwietnia 2019 r., w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółka z o.o. w W.

przeciwko K. M.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki od wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w Trzciance

z dnia 19 grudnia 2018 r.

sygn. akt I C 1081/18

I. ***zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:***

1. ***zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 3.205,86 zł (trzy tysiące dwieście pięć złotych i osiemdziesiąt sześć groszy) wraz z umownymi odsetkami w wysokości maksymalnych odsetek za opóźnienie od dnia 1 sierpnia 2018 r. do dnia zapłaty;***

2. ***w pozostałej części oddala powództwo;***

3. ***zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 1.054,17 zł z tytułu zwrotu kosztów procesu;***

II. ***oddala apelację w pozostałej części;***

III. ***zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 586,50 zł z tytułu zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.***

Katarzyna Sokólska

UZASADNIENIE

W pozwie złożonym w dniu 31 lipca 2018 r. do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie w elektronicznym postępowaniu upominawczym powód (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie od pozwanego kwoty 6.283,18 zł:

- z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od kwoty 3.205,86 zł od dnia 1 sierpnia 2018 r. do dnia zapłaty,

- z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 322,11 zł od dnia 1 sierpnia 2018 r. do dnia zapłaty,

- z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 106,02 zł od dnia 1 sierpnia 2018 r. do dnia zapłaty,

- z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od kwoty 2.649,19 zł od dnia 1 sierpnia 2018 r. do dnia zapłaty.

Ponadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Według twierdzeń pozwu w dniu 21 kwietnia 2017 r. strony zawarły umowę elektronicznej pożyczki ratalnej o numerze (...), na podstawie której pozwany otrzymał określoną kwotę pieniężną i zobowiązał się jednocześnie do jej zwrotu na warunkach precyzyjnie określonych w tej umowie do dnia 21 grudnia 2017 r. wraz z odsetkami i należnościami ubocznymi. Pozwany nie zwrócił pożyczonej kwoty, co uzasadnia żądanie pozwu.

Postanowieniem z dnia 1 października 2018 r. w sprawie o sygn. VI Nc-e 1421266/18 referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym Lublin - Zachód w Lublinie przekazał sprawę do Sądu Rejonowego w Trzciance, stwierdzając brak podstaw do wydania nakazu zapłaty.

Powód w ustawowym terminie uzupełnił braki formalne pozwu oraz uiścił żądaną opłatę uzupełniającą.

Odpis pozwu i pisma procesowego powoda z dnia 7 listopada 2018 r. wraz z załącznikami doręczono pozwanemu 11 grudnia 2018 r.

Pozwany pomimo prawidłowego zawiadomienia nie stawił się na rozprawę w dniu 19 grudnia 2018 r., nie złożył odpowiedzi na pozew, ani nie żądał rozpoznania sprawy pod swoją nie obecność.

Wyrokiem zaocznym z dnia 19 grudnia 2018 r. Sąd Rejonowy w Trzciance:

1. oddalił powództwo;

2. kosztami procesu obciążył powoda.

Jako podstawę swego rozstrzygnięcia Sąd I instancji powołał następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Zgodnie z art. 720 § 1 kc przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Do essentialia negotii umowy należy oznaczenie stron i określenie ilości pieniędzy albo rzeczy oznaczonych co do gatunku oraz zobowiązanie się do ich przeniesienia, a nadto obowiązek zwrotu przedmiotu pożyczki. Bez tych elementów nie ma umowy pożyczki (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 8 grudnia 2000 r. I CKN 1040/98, Lex nr 50828).

W orzecznictwie nie ulega wątpliwości, że w procesie dotyczącym wykonania umowy pożyczki powód jest zobowiązany udowodnić, że strony zawarły umowę tej kategorii, a także, że przeniósł na własność biorącego pożyczkę określoną w umowie ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych co do gatunku. Biorący pożyczkę powinien zaś wykazać wykonanie swego świadczenia w postaci zwrotu tej samej ilości pieniędzy albo tej samej ilości rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości, przy czym strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 31 lipca 2014r. sygn. akt I ACa 174/14, Lex nr 1506240). Podobnie Sąd Apelacyjny w Poznaniu w orzeczeniu z dnia 20 września 2006r. sygn. akt I ACa 394/06 publ. Lex nr 298577: „kodeksowa definicja pożyczki wskazuje, że świadczeniem dającego pożyczkę jest przeniesienie na

własność biorącego pożyczkę określonej ilości pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku i wykonanie tego świadczenia pożyczkodawca powinien udowodnić, natomiast biorący pożyczkę powinien wykazać wykonanie swego świadczenia w postaci zwrotu tej samej ilości pieniędzy albo tej samej ilości rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Rodzaj obowiązków, świadczeń stron umowy pożyczki determinuje rozkład ciężaru dowodu w ewentualnym procesie związanym z wykonaniem umowy pożyczki".

Odnosząc się do treści uzasadnienia pozwu oraz biorąc pod uwagę zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, Sąd Rejonowy stwierdził, że roszczenie dochodzone przez powoda w niniejszym procesie nie zasługuje na uwzględnienie, albowiem nie zostało ono w żaden sposób udowodnione. Złożone przez powoda do akt sprawy dokumenty w żaden sposób nie mogą prowadzić do wniosku, że dochodzone przez niego roszczenie zostało udowodnione. Nie sposób uznać, aby dokumenty w postaci pełnomocnictwa procesowego wraz z dokumentami potwierdzającymi prawidłowość udzielonego pełnomocnictwa, wzorzec umowy elastycznej pożyczki ratalnej, niezawierający zapisów potwierdzających zawarcie umowy i jej warunki, wyciąg z elektronicznego załącznika do umowy cesji, wezwanie do zapłaty z dnia 23 marca 2018 r. – bez dowodu doręczenia go pozwanemu, ani dowodu nadania oraz wyciąg z rachunku bankowego za okres od 21 kwietnia 2017 r. do 21 kwietnia 2017 r. bez oznaczenia banku, w którym rachunek jest prowadzony mogły służyć udowodnieniu dochodzonego roszczenia. Są to dokumenty prywatne, które, w ocenie Sądu stanowią jedynie dowód tego, iż osoba, która je podpisała, złożyła oświadczenie w nim zawarte. W żaden sposób nie potwierdzają one natomiast, iż pomiędzy pozwanym a powodem doszło do zawarcia umowy pożyczki oraz przekazania pozwanemu środków pieniężnych. Brak odpisu umowy pożyczki, co uniemożliwia ustalenie czy wyciąg z rachunku bankowego dotyczy ewentualnie środków pieniężnych przekazanych prze powoda w wykonaniu umowy elastycznej pożyczki ratalnej. Tym bardziej kontrola tej okoliczności jest niemożliwa z uwagi na fakt, że nawet treść pozwu nie wskazuje na wysokość środków pieniężnych przekazanych – zgodnie z twierdzeniami powoda – pozwanemu. Treść uzasadnienia pozwu nie zawiera żadnych szczegółowych danych odnośnie tego, na jaką kwotę pieniężną zawarta została umowa pożyczki z dnia 21 kwietnia 2017 r.

Sąd Rejonowy powołał art. 6 k.c., zgodnie z którym ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Przy rozpoznawaniu sprawy rzeczą sądu zatem nie jest zarządzanie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie, ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzania z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art.232kpc). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3kpc), podobnie, jak i ciężar udowodnienia faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227kpc) – tak również SN w wyroku z dnia 17 grudnia 1996r. I CKV 45/96 – OSN 1997, z. 6-7, poz. 76 oraz w wyroku z dnia 24 października 1997r. III CKN 6/96 – OSN 1997, z. 3, poz. 29.

Sąd I instancji podkreślił, że w postępowaniu uproszczonym ustawodawca wprowadził zaostrzone wymagania w zakresie koncentracji materiału dowodowego. Wynika z tego, że strony już przy pierwszej czynności procesowej powinny przedstawić wszystkie znane sobie okoliczności faktyczne, będące podłożem sprawy, a także zgłosić zarzuty i wnioski dowodowe. Zaniechanie tych czynności przez stronę w odpowiednim czasie powoduje bezpowrotną utratę możliwości ich podjęcia w dalszym toku postępowania.

W myśl art. 339 § 1 i 2 kpc jeżeli pozwany nie stawił się na posiedzeniu wyznaczonym na rozprawę sąd wydaje wyrok zaoczny, przyjmując w tym wypadku za prawdziwe twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa.

W związku z powyższym, Sąd Rejonowy uznał, że powód nie udowodnił nie tylko wysokości ewentualnego zadłużenia pozwanego, ale również stosunku prawnego łączącego strony, a w konsekwencji orzekł, jak w punkcie 1 sentencji, oddalając powództwo, jako całkowicie nieudowodnione. Sąd wskazał, że dokumenty złożone przez powoda budzą uzasadnione wątpliwości.

O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł w punkcie 2 sentencji, obciążając nimi powoda, jako stronę przegrywającą proces (art. 98 § 1 kpc). Na koszty te składa się opłata od pozwu ustalona na kwotę 250 zł, uiszczona przez powoda oraz koszty zastępstwa procesowego pełnomocnika powoda.

Apelację od powyższego wyroku złożył powód i zaskarżył go w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi powód zrzucił:

I. naruszenie przepisów prawa materialnego tj.:

1. art. 7 pr. bankowego poprzez jego niezastosowanie na gruncie niniejszej sprawy, co skutkowało przyjęciem, iż powód pomimo przedłożenia oryginału dokumentu jakim jest wyciąg z rachunku bankowego pożyczkodawcy potwierdzający przelew kwoty pożyczki, nie przedłożył dowodów potwierdzających fakt zawarcia umowy;

2. art. 6 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, ze powód nie wykazał istnienia roszczenia, podczas gdy powód dołożył wszelkich starań załączając wszelkie dokumenty wykazujące zasadność oraz wysokość roszczenia, w szczególności za pomocą wyciągu z rachunku powoda dokumentującego przelew kwoty pożyczki przez powoda na rzecz pozwanego w związku z zawartą umową;

3. art. 720 k.c. poprzez przyjęcie, iż powód nie udowodnił, iż udzielił pożyczki pozwanemu, podczas gdy z załączonych w sprawie dokumentów bezspornie wynika, iż powód zawarł z pozwanym umowę pożyczki.

II. naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy tj.:

1. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej i nielogicznej, a nie swobodnej oceny dowodów przedłożonych w sprawie, której skutkiem był brak przyznania wiary dokumentom wskazanym przez powoda;

2. art. 217 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie i wydanie wyroku oddalającego powództwo, z uwagi na przeprowadzenie dowodu wyłącznie z części przedłożonych Sądowi dokumentów;

3. art. 339 § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i wydanie wyroku zaocznego oddalającego powództwo bez wykazania, iż okoliczności przedstawione przez powoda budzą uzasadnione wątpliwości, których następstwem było wydanie wyroku oddalającego powództwo w całości, podczas gdy przedstawione przez powoda dokumenty w sposób jednoznaczny poświadczają fakt zawarcia umowy przez pozwanego, fakt jej wykonania przez powoda oraz wykazują wysokość roszczenia powoda wobec pozwanego.

Mając na uwadze powyższe zarzuty apelujący wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda:
- kwoty należności głównej w wysokości 3.205,86 zł,
- odsetek umownych skapitalizowanych w kwocie 322,11 zł naliczonych od kwoty kapitału, w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie naliczonych zgodnie z umowa pożyczki za okres od dnia 22.12.2017 r. do dnia 31.07.2018 r. z ograniczenie do aktualnej wartości odsetek maksymalnych.
- odsetek umownych skapitalizowanych w kwocie 106,02 zł za faktyczne opóźnienia w spłacie pożyczki naliczonych od kwoty kapitału w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie naliczonych zgodnie z umową pożyczki za okres od dnia 22.04.2017 r. do dnia 21.12.2017 r. z ograniczeniem do aktualnej wartości odsetek maksymalnych,
- opłat z tytułu prowizji przy obsłudze pożyczki naliczonych jednokrotnie zgodnie z warunkami umowy w kwocie 2.649,19 zł,

2. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego zgodnie z obowiązującymi przepisami,

Ewentualnie apelujący wniósł o:

- uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, z pozostawieniem Sądowi I instancji rozstrzygnięcia o kosztach postępowania przed Sądem I i II instancji.

Ponadto apelujący na podstawie art. 382 k.p.c. wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z dokumentów w postaci:

- potwierdzenie wykonania przelewu z dnia 21.04.2017 r. na okoliczność zawarcia umowy, wypłaty pozwanemu kwoty pożyczki

- umowy z dnia 21.04.2017 r. na okoliczność zawarcia umowy.

Sąd Okręgowy, zważył co następuje:

Apelacja powoda okazała się częściowo zasadna, a podniesione w niej zarzuty naruszenia prawa procesowego i materialnego skutkowały częściową zmianą zaskarżonego wyroku.

Sąd Rejonowy dokonał błędnej oceny materiału dowodowego i w sposób niewłaściwy ocenił rozkład ciężaru dowodu w niniejszej sprawie. Zgodnie z art. 339 § 1 k.p.c. jeżeli pozwany nie stawił się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę albo mimo stawienia się nie bierze udziału w rozprawie, sąd wyda wyrok zaoczny. W myśl art. 339 § 2 k.p.c. w tym wypadku przyjmuje się za prawdziwe twierdzenie powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa. Przepis art. 339 § 2 k.p.c. wprowadza domniemanie zgodności twierdzeń powoda z rzeczywistym stanem rzeczy (por. wyr. SN z 6.6.1997 r., I CKU 87/97, Prok. i Pr. 1997 – wkładka, Nr 10, poz. 44). Sąd wydając wyrok zaoczny nie dokonuje weryfikacji prawdziwości twierdzeń o faktach przytoczonych przez powoda, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa (por. Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego, red. Marszałkowska-Krześ, 2019, wyd. 24, komentarz do art. 339 k.p.c., Legalis). Domniemanie to dotyczy wyłącznie strony faktycznej wyroku i nie obowiązuje w zakresie prawa materialnego. Domniemanie to zastępuje jedynie postępowanie dowodowe. W orzecznictwie wskazuje się, że w świetle art. 339 § 2 k.p.c. przedmiotem oceny sądu są twierdzenia a nie materiał dowodowy. Sąd nie prowadzi postępowania dowodowego, a jeśli już ocenia zaoferowane przez powoda dowody, to tylko po to, by przekonać się, czy jego twierdzenia o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą nie budzą uzasadnionych wątpliwości albo czy nie zostały przytoczone w celu obejścia prawa. Akceptacja odmiennego zapatrywania byłaby równoznaczna z zakwestionowaniem instytucji wyroku zaocznego (por. wyrok SA w Warszawie z 7 czerwca 2018 r., VI ACa 102/17, Legalis).

Jak podkreśla się w literaturze, domniemanie prawdziwości twierdzeń powoda nie obowiązuje, jeżeli budzą one uzasadnione wątpliwości lub zostały przytoczone w celu obejścia prawa, przy czym chodzi tu o kwalifikowaną postać wątpliwości, gdyż wątpliwości muszą być uzasadnione (por. Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego, red. Zieliński, 2017, wyd. 9, komentarz do art. 339 k.p.c., Legalis). Uzasadnione wątpliwości mogą powstać, np. gdy podane w pozwie okoliczności stają w sprzeczności z faktami powszechnie znanymi (art. 228 § 1) lub faktami znanymi sądowi urzędowo (art. 228 § 2 KPC). Nadto wskazuje się, że twierdzenia powoda budzą uzasadnione wątpliwości, gdy są one wzajemnie sprzeczne lub niezgodne, albo się wzajemnie wykluczają, czy też są ze swej istoty nieprawdopodobne (por. wyrok SA w Białymstoku 30 marca 2017 r., I ACa 899/16, Legalis). W wypadku wystąpienia uzasadnionych wątpliwości lub stwierdzenia, że okoliczności faktyczne przytoczone w pozwie zmierzają do obejścia prawa, sąd powinien przeprowadzić postępowanie dowodowe, o ile powód zgłosił dowody (art. 232 i 6 KC), a dopiero, gdy powód nie zaoferował dowodów, sąd oddala powództwo.

Odnosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy, należy stwierdzić, że Sąd Rejonowy zakwestionował twierdzenia powoda zawarte w pozwie i piśmie procesowym z dnia 7 listopada 2018 r. bez należytego uzasadnienia. Sąd Rejonowy w szczególności nie wskazał, w jakim zakresie twierdzenia powoda zawarte w pozwie są wzajemnie sprzeczne lub niezgodne albo się wzajemnie wykluczają. Nadto Sąd I instancji w uzasadnieniu stwierdził, że

dokumenty przedłożone przez powoda budzą uzasadnione wątpliwości, bez szczegółowego uzasadnienia takiego stanowiska.

Należy wskazać, iż załączone do pozwu dokumenty prywatne stanowią potwierdzenie twierdzeń powoda zawartych w pismach doręczonych pozwanemu przed rozprawą w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej przez powoda w postaci udzielania pożyczek, udzielenia pozwanemu pożyczki w kwocie 4.400 zł o nr ref (...), wypowiedzenia pozwanemu umowy pożyczki oraz zaległości w zakresie niespłaconego kapitału w kwocie 3.205,86 zł na dzień wniesienia pozwu i zamknięcia rozprawy. Z dokumentów tych nie wynika w każdym razie, iż twierdzenia powoda w tym zakresie winny budzić uzasadnione wątpliwości Sądu. Należy stanowczo podkreślić, że powód dołączył do pozwu potwierdzenie przelewu kwoty 4.400 zł ze wskazaniem osoby pożyczkobiorcy, numeru umowy pożyczki i daty przelewu pożyczki, na rzecz pożyczkobiorcy. Do pisma powoda z dnia 7 listopada 2018 r. dołączono również pisemne wypowiedzenie umowy pożyczki w trybie natychmiastowym z wezwaniem do zapłaty, ze wskazaniem numeru umowy pożyczki widniejącym na przelewie pożyczki. Pozwany nie ustosunkował się do twierdzeń powoda o tych okolicznościach faktycznych. W konsekwencji zarzut naruszenia art. 339 § 2 okazał się zasadny bowiem jego prawidłowe zastosowanie w kontekście przytoczonych w pozwie i dalszym piśmie powoda niekwestionowanych przez pozwanego twierdzeń, niewątpliwie prowadziłoby do odmiennego ustalenia stanu faktycznego w sprawie.

Brak zakwestionowania jakichkolwiek twierdzeń powoda przez pozwanego skutkował usprawiedliwionym uznaniem przez powoda, że twierdzenia faktyczne przedstawione na uzasadnienie żądania nie zostały zakwestionowane, zatem nie ma konieczności zgłaszania dalszych wniosków dowodowych. W związku z powyższym, Sąd Okręgowy uwzględnił zgłoszony w apelacji wniosek powoda o przeprowadzenie dowodu z dokumentów dołączonych do apelacji, bowiem dowody te nie były spóźnione w świetle art. 381 k.p.c. Potrzeba ich powołania wynikała z oddalenia powództwa wyrokiem zaocznym. Powód miał podstawy, aby wnioskować, że twierdzenia o okolicznościach faktycznych zostaną uwzględnione wobec braku zakwestionowania ich przez pozwanego. Pozwany nie złożył odpowiedzi na pozew, a zatem pełnomocnik powoda nie otrzymał przed rozprawą pisma pozwanego z zakwestionowaniem twierdzeń powoda przytoczonych na uzasadnienie zgłoszonego roszczenia.

Zgodnie z art. 382 k.p.c. sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Przy czym w myśl art. 505^{11} § 1 k.p.c. sąd drugiej instancji nie przeprowadza postępowania dowodowego z wyjątkiem dowodu z dokumentu. Zgodnie z art. 505^{11} § 2 k.p.c. przepisu paragrafu poprzedzającego nie stosuje się, jeżeli apelację oparto na późniejszym wykryciu okoliczności faktycznych lub środkach dowodowych, z których strona nie mogła skorzystać przed sądem pierwszej instancji.

Uwzględniając domniemanie prawdziwości twierdzeń powoda z art. 339 § 2 k.p.c. oraz dowody z dokumentów przedłożonych przez powoda, Sąd Okręgowy poczynił ustalenia faktyczne w poniższym zakresie, a w dalszej kolejności dokonał oceny prawnej zgłoszonego roszczenia:

Powód (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. prowadzi działalność gospodarczą m.in. w zakresie udzielania pożyczek i kredytów.

W dniu 21 kwietnia 2017 r. pozwany K. M. zawarł z powodem za pomocą środków porozumienia się na odległość (za pośrednictwem Internetu) umowę elastycznej pożyczki ratalnej nr (...), nr referencyjny (...) na kwotę 4.400 zł. Pozwany za pomocą formularza rejestracyjnego umieszczonego na stronie internetowej należącej do powoda (...) dokonał rejestracji, akceptując postanowienia umowy oraz Regulaminu świadczenia usług drogą elektroniczną. W dalszej kolejności pozwany uiścił kwotę 0,01 zł na rachunek bankowy powoda wpisując w tytule przelewu, iż potwierdza rejestrację i zgadza się na umowę pożyczki (...). Umowa została potwierdzona na piśmie.

Zgodnie z umową powód pożyczył pozwanemu kwotę 4.440 zł na okres od 21 kwietnia 2017 r. do 21 kwietnia 2019 r. Całkowity koszT pożyczki został określony na kwotę 4.212,96 zł, w tym prowizja 3.740 zł. Pożyczka została oprocentowana przy przyjęciu rocznej stopy oprocentowania w wysokości 10%. Pożyczka miała być spłacana w miesięcznych ratach w kwocie 358,87 zł, do dnia 21. danego miesiąca, począwszy od dnia 21 maja 2017 r.

Zgodnie z § 13 umowy pożyczki, pożyczkodawca miał prawo wypowiedzenia pożyczki:

- z zachowaniem 1-miesięcznego okresu wypowiedzenia w drodze pisemnej lub poprzez wysłanie wiadomości e-mail na adres elektroniczny pożyczkobiorcy, a pożyczkobiorca miał obowiązek zapłaty dotychczas niespłaconej kwoty pożyczki wraz z należną prowizją i opłatami oraz należnymi odsetkami w ciągu 30 dni od daty złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu umowy;

- ze skutkiem natychmiastowym w drodze pisemnej lub poprzez wysłanie wiadomości e-mail na adres elektroniczny pożyczkobiorcy:

a) w przypadku niedotrzymania przez pożyczkobiorcę zobowiązań dotyczących warunków spłaty pożyczki określonych w umowie,

b) utraty przez pożyczkobiorcę zdolności kredytowej lub negatywnej oceny zdolności kredytowej pożyczkobiorcy.

Zgodnie z § 10 ust. 1 umowy, w przypadku opóźnienia w spłacie pożyczki, pożyczkodawca zastrzegł możliwość naliczenia odsetek w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie (odsetek maksymalnych za opóźnienie).

W dniu 21 kwietnia 2017 r. powód przelał kwotę pożyczki 4.400 zł na wskazany przez pozwanego rachunek bankowy.

Pismem z dnia 23 marca 2018 r. powód wypowiedział pozwanemu przedmiotową umowę pożyczki ze skutkiem natychmiastowym z uwagi na niewywiązanie się z warunków spłaty pożyczki i wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 6.002,97 zł.

Na dzień zamknięcia rozprawy zadłużenie pozwanego z tytułu kapitału wyniosło 3.205,86 zł.

Powyższe ustalenia zostały poczynione przez Sąd Okręgowy w oparciu o dowody z dokumentów – wydruku z informacji odpowiadającej odpisowi pełnemu z Rejestru Przedsiębiorców z KRS (k. 20-22), potwierdzenia przelewu pożyczki (k. 16, 50), wypowiedzenie umowy pożyczki wraz z wezwaniem do zapłaty (k. 15), umowy pożyczki (k. 51-53) oraz mając na uwadze fakt, iż pozwany nie zakwestionował żadnych twierdzeń powoda, ani przedłożonych dokumentów.

Sąd Okręgowy zakwestionował twierdzenie powoda zawarte w pozwie i dalszym piśmie procesowym powoda, zgodnie z którym pożyczka została udzielona do dnia 21 grudnia 2017 r., bowiem z umowy dołączonej do apelacji wynika, że została udzielona do dnia 21 maja 2019 r. Ponadto powód do pisma z dnia 7 listopada 2018 r. dołączył wypowiedzenie umowy pożyczki ze skutkiem natychmiastowym z wezwaniem do zapłaty z dnia 23 marca 2018 r. W świetle tych dokumentów należało zakwestionować twierdzenie powoda, zgodnie z którym pożyczka została udzielona do dnia 21 grudnia 2017 r. Należało zatem przyjąć, że umowa ulegała rozwiązaniu na skutek wypowiedzenia w piśmie z dnia 23 marca 2018 r. Pozwany nie zakwestionował faktu rozwiązania umowy pożyczki przed dniem wniesienia pozwu.

Do umowy pożyczki zawartej przez strony miały zastosowanie przepisy ustawy o kredycie konsumenckim z dnia 12 maja 2011 r. w brzemieniu obowiązującym w dacie zawarcia tej umowy (tj. Dz.U.2014, poz. 1497 ze zm.) oraz art. 720 i n. k.c. Zgodnie z art. 3 ust. 1 u.k.k. przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255550 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi. W myśl art. 3 ust. 2 pkt 1 u.k.k. za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności umowę pożyczki. W myśl art. 5 pkt 1 konsumentem jest konsument w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego, a zgodnie z art. 5 pkt 2 tej ustawy, za kredytodawcę uważa się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego, który w zakresie swojej działalności gospodarczej lub zawodowej, udziela lub daje przyrzeczenia udzielenia konsumentowi kredytu.

Umowa została zawarta na odległość w rozumieniu art. 15 u.k.k. w zw. z art. 2 pkt 1 ustawy o prawach konsumenta z dnia 30 maja 2014 r. (tj.Dz.U.2017.683 ze zm.). Zgodnie z art. 720 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę

zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. W myśl art. 720 § 2 k.c. umowa pożyczki, której wartość przekracza tysiąc złotych, wymaga zachowania formy dokumentowej.

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych powód udzielił pozwanemu pożyczki w kwocie 4.400 zł. Umowa została wypowiedziana w trybie natychmiastowym pismem z dnia 23 marca 2018 r. Pozwany nie wykazał, aby spłacił w jakiejkolwiek części zadłużenie z tytułu tej umowy. W związku z tym żądanie zwrotu kwoty 3.205,86 zł z tytułu niespłaconego kapitału było zasadne. Usprawiedliwione było również żądanie odsetek umownych od niespłaconego kapitału w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu, zgodnie z żądaniem powoda. Powód był uprawniony do żądania tych odsetek zgodnie z § 10 umowy pożyczki. Zatem powód zgodnie z art. 6 k.c. wykazał zasadność żądania zapłaty w zakresie kwoty niespłaconego kapitału 3.205,86 zł i odsetek maksymalnych za opóźnienie od tej kwoty od dnia wniesienia powództwa. Pozwany nie wykazał, że zapłacił żądaną kwotę na rzecz powoda.

W pozostałej części powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. Postanowienia umowy ustalające prowizję w kwocie 3.740 zł stanowiły niedozwolone klauzule umowne. Zgodnie z art. 385^1 § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. W myśl § 2. jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Zgodnie z § 3 tego przepisu, nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Zgodnie z § 4 tego przepisu, ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje.

Należy podkreślić, że sąd zobowiązany jest do uwzględnienia z urzędu, że postanowienie niedozwolone nie wiąże konsumenta (por. Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego, red. Gutowski 2019, wyd. 2, tom II, komentarz do art. 385^1 k.c, Legalis).

Prowizja nie wchodziła w zakres postanowień umowy określających główne świadczenia stron, a zatem podlegała ocenie pod kątem abuzywności. Klauzula dobrych obyczajów wymaga odwołania się oceny sędziego i jego poczucia aksjologicznego. Klauzula ta nawiązuje do wyobrażeń o uczciwych, rzetelnych działaniach stron. W literaturze wskazuje się, że istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek do drugiego człowieka, wskutek czego sprzeczne z nim uznaje się działania wykorzystujące m.in. niewiedzę, brak doświadczenia drugiej strony, naruszanie zasady równorzędności stron (por. Zagrobelny [w:] Kodeks cywilny. Komentarz 2017 (red. Gniewek), wyd. 8, komentarz do art. $385^{(1)}$ k.c., Legalis). Sprzeczne z dobrymi obyczajami są takie działania, które zmierzają do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u klienta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, ukształtowania stosunku zobowiązaniowego niezgodnie z zasadą równorzędności stron (por. Popiołek [w:] Kodeks cywilny. Komentarz 2018 (red. Pietrzykowski) wyd. 9, tom I, komentarz do art. $385^{(1)}$ k.c., Legalis). W orzecznictwie podkreśla się, że naruszenie równowagi kontraktowej stanowi przejaw naruszenia dobrych obyczajów (por wyrok SN z 13 lipca 2005 r., I CK 832/04, BSN 2005, nr 11;). Naruszenie interesów konsumenta interpretuje się w sposób szeroki i przyjmuje się, że wchodzą tu w grę oprócz naruszenia interesu ekonomicznego także kwestie związane z niewygodną organizacją, mitręgą czy stratą czasu (por. Zagrobelny, op. cit). Naruszenie interesów konsumenta musi być rażące, czyli szczególnie doniosłe, znaczące (por. wyrok SA w Szczecinie z 2 sierpnia 2017 r., I ACa 263/17, Legalis; wyrok SA z Warszawie z 15 lutego 2017 r., VI ACa 1918/15, Legalis). W literaturze przyjmuje się, że do rażącego naruszenia interesów konsumenta dochodzi w przypadku znacznego odchylenia przyjętego uregulowania od zasad uczciwego wyważania praw i obowiązków (por. Popiołek [w:] Kodeks cywilny. Komentarz 2018 (red. Pietrzykowski) wyd. 9, tom I, komentarz do art. $385^{(1)}$ k.c., Legalis).

Oceniając postanowienia umowy dotyczące wynagrodzenia prowizyjnego ustalonego przez powoda należy stwierdzić, że powód nie wykazał, aby postanowienia te zostały uzgodnione indywidualnie z pozwanym. Stanowiły one część narzuconego pozwanemu wzorca stosowanego w działalności powoda. Ponadto kształtowały obowiązki pozwanego w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Wynagrodzenie prowizyjne zostało ustalone przez powoda na rażąco wysokim poziomie. Przy kwocie pożyczki 4.400 zł, powód ustalił wynagrodzenie prowizyjne na kwotę 3.740 zł, czyli 85% kwoty pożyczki. Dla oceny abuzywności tych postanowień umowy nie ma znaczenia, że wynagrodzenie prowizyjne mieści się w granicach określonych przez prawo. Ustawa o kredycie konsumenckim w art. 36a wprowadziła limit pozaodsetkowych kosztów kredytu. Jak podkreśla się w orzecznictwie, okoliczność, że obowiązuje limit kosztów pozaodsetkowych na podstawie art. 36a-36d ustawy o kredycie konsumenckim nie wyłącza kontroli postanowień wzorca umowy, które odnoszą się takich kosztów, pod kątem ich abuzywności (por. wyrok SO w Piotrkowie Trybunalskim z 29 grudnia 2017 r., II Ca 695/17). Pomimo, że w badanej umowie pożyczki kwota wynagrodzenia prowizyjnego mieściła się w limicie określonym w art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim, w ocenie Sądu Okręgowego postanowienia umowy w tym zakresie naruszały dobre obyczaje i w sposób rażący naruszały interes pozwanego. Jak wyjaśniono powyżej, wynagrodzenie stanowiące 85% kwoty pożyczki było wynagrodzeniem rażąco wygórowanym. Jednocześnie powód nie wyjaśnił, czym było uzasadnione ustalenie wynagrodzenia prowizyjnego na tak wysokim poziomie. W szczególności powód nie wyjaśnił, jakie konkretne czynności zobowiązany był wykonać w związku z żądaniem powyższego wynagrodzenia, a i w pozwie nie wskazano – jakie czynności – poza wypłatą pożyczonej kwoty – zostały wykonane. Pożyczkodawca nie wskazał na żadne okoliczności uzasadniające zastrzeżoną opłatę, takie jak jej adekwatność do nakładu pracy i podjętych działań pracowników pożyczkodawcy, czy ponoszonych wydatków, albo szczególne wysokie ryzyko kredytowe jakie musiał ponieść. Sąd Okręgowy miał na względzie specyfikę działania instytucji pożyczkowych nie będących bankami, jednakże powód w sposób arbitralny, niezależny od woli pożyczkobiorcy, niejako nałożył cały ciężar i ryzyko związane z prowadzoną przez siebie działalnością na pozwanego, obciążając go obowiązkiem zapłaty prowizji w wysokości zbliżonej do udzielonego świadczenia, nie podając żadnych podstaw do jej wyliczenia. W literaturze wskazuje się, że prowizja stanowi cenę za przeprowadzenie określonych czynności, w tym przypadku o charakterze finansowym, w związku z czym zawiera w sobie zarówno ekwiwalent poniesionych przez dany podmiot kosztów tytułem danej czynności, jak też element zysku. Tymczasem ani z treści pozwu, ani w toku postępowania apelacyjnego nie podniesiono jaki katalog czynności składał się na poczet omawianej części wynagrodzenia oraz jaka była wartość poszczególnych działań podejmowanych przez powoda celem zawarcia z pozwanym przedmiotowej umowy pożyczki.

Mając powyższe na uwadze, należało uznać, że postanowienia umowne dotyczące wynagrodzenia prowizyjnego stanowią klauzule abuzywne i nie wiążą pozwanego. Przepis art. 385^1 § 1 k.c. wprowadza sankcję bezskuteczności wobec niedozwolonych postanowień umownych. Sankcją tą objęte są jedynie te postanowienia, które mają charakter klauzul niedozwolonych, natomiast pozostała część umowy pozostaje ważna. Jednocześnie sąd nie może – stwierdzając bezskuteczność klauzuli jako niedozwolonej – zastąpić takiej klauzuli innym postanowieniem (por. Kodeks cywilny. Tom II. Komentarz, red. Gutowski, komentarz do art. 385^1 k.c., Legalis).

W związku z powyższym, żądanie zapłaty kwoty 2.649,19 z tytułu części prowizji należało oddalić. Żądanie zapłaty pozostałych kwot tj. 322,11 zł i 106,02 zł również nie zasługiwało na uwzględnienie. Powód nie wykazał zasadności tego żądania. Nie przedłożył żadnego rozliczenia umowy pożyczki, na podstawie którego możliwa byłaby weryfikacja żądania w tym zakresie. Powód nie wykazał, od jakiej kwoty zostały naliczone te skapitalizowane odsetki. Ponadto powód podał, że kwota 322,11 zł została wyliczona z tytułu odsetek umownych za opóźnienie za okres od dnia 22 grudnia 2017 r. do dnia wniesienia pozwu, podając jako datę wymagalności 21 grudnia 2017 r. Z kolei przy żądaniu kwoty 106,02 zł powód podał, że kwota ta została wyliczona z tytułu odsetek umownych za opóźnienie za okres od dnia 22 kwietnia 2017 r. do dnia 21 grudnia 2017 r., podając jako datę wymagalności 21 grudnia 2017 r. Jak wyjaśniono powyżej, datą wymagalności niespłaconej pożyczki nie jest ani data 21 grudnia 2017 r., ani data 21 kwietnia 2017 r. Powód nie wyjaśnił ponadto, jakich wpłat dokonał pozwany na poczet pożyczki, ani w jakich datach, w jaki sposób wpłaty te zostały rozliczone, co uniemożliwia weryfikację żądania skapitalizowanych odsetek.

Z uwagi na powyższe, apelacja powoda okazała się częściowo zasadna, a w konsekwencji prowadziła do zmiany rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego. W związku z tym, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok orzekając jak w punkcie I.1-3 wyroku. O odsetkach umownych orzeczono na podstawie art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 359 § 2^1 k.c.

Konsekwencją zmiany zaskarżonego wyroku była zmiana rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu przed Sądem I instancji. Roszczenie powoda zostało ostatecznie uwzględnione w 51 % wobec czego Sąd Okręgowy orzekł o kosztach na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c., stosownie do stopnia wygrania sprawy. Koszty poniesione przez powoda wyniosły 2.067 zł (opłata od pozwu 250 zł, koszty zastępstwa procesowego w kwocie 1.800 zł i opłata skarbowa od pełnomocnictwa 17 zł). Pozwany nie poniósł żadnych kosztów w postępowaniu przed Sądem I instancji. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika powoda, ustalono na podstawie § 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie. Uwzględniając, iż łączne koszty powoda w I instancji wyniosły 2.067 zł, a powód wygrał proces w 51%, należało zasądzić od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.054,17 stanowiącą 51% poniesionych przez niego kosztów w postępowaniu przed Sądem Rejonowym.

W pozostałej części, apelacja powoda podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. jako bezzasadna (punkt II. wyroku).

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł w punkcie III. wyroku stosownie do zasady odpowiedzialności za wynik procesu, wyrażonej w art. 100 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Apelujący wygrał postępowanie odwoławcze w 51 %. Koszty poniesione przez powoda w postępowaniu apelacyjnym wyniosły 1.150 zł (opłata od apelacji 250 zł oraz koszty zastępstwa procesowego 900 zł). Pozwany nie poniósł kosztów postępowania przed Sądem II instancji. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika powoda ustalono na podstawie § 2 pkt 4 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie. Mając na uwadze, iż łączne koszty powoda w II instancji wyniosły 1.150 zł, a powód wygrał postępowanie apelacyjne w 51 % Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 586,50 zł stanowiącą 51 % kosztów poniesionych przez powoda przed Sądem II instancji.

SSR del. Katarzyna Sokólska